

Innst. S. nr. 159

(2008–2009)

Innstilling til Stortinget fra utenrikskomiteen

Dokument nr. 8:25 (2008–2009)

Innstilling fra utenrikskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, Inge Lønning og Elisabeth Aspaker om hastetredning av konsekvensene av en islandsk EU-søknad

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Finanskrisen på Island har ført til en dramatisk endring i landets EU-debatt. En islandsk EU-søknad kan komme i løpet av få måneder.

Det er grunn til å anta at en eventuell islandsk medlemskapsforhandling vil bli raskt gjennomført. EUs utvidelseskommisær Olli Rehn har anslått at Island gjennom EØS-avtalen allerede har implementert EUs regelverk på 2/3 av de områdene som vil bli diskutert i eventuelle medlemskapsforhandlinger. Media rapporterer at inntreden i 2011 anses som realistisk.

Et islandsk EU-medlemskap kan få dramatiske konsekvenser for Norge. EØS-eksperter som professor Per Christiansen ved Universitetet i Tromsø og seniorforsker Ulf Sverdrup ved ARENA har påpekt at EØS neppe kan overleve i sin nåværende form hvis Island skulle gå inn i EU. Også fiskerisektoren kan påvirkes av et eventuelt islandsk EU-medlemskap, ved at dynamikken i kvoteforhandlinger endres og ved at konkurransesituasjonen for norske fiskeprodukter forverres. Viktige aktører som Fiskebåtredernes Forbund og Fiskarlaget har i den forbindelse bedt om en utredning av konsekvensene av at Island eventuelt søker EU-medlemskap.

I dokumentet fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen utrede konsekvensene et eventuelt islandsk EU-medlemskap vil få for Norge og så raskt som mulig legge utredningen frem for Stortinget."

Utenrikskomiteen oversendte 14. januar 2009 forslaget til utenriksminister Jonas Gahr Støre for hans uttalelse. I sitt svarbrev av 5. februar 2009 skriver utenriksministeren:

"Regjeringen følger nøye situasjonen på Island og spørsmålet om en mulig islandsk EU-søknad. Jeg har allerede ved flere anledninger orientert Stortingets Europautvalg om situasjonen og vil fortsette å gjøre det i lys av utviklingen.

Dersom Island beslutter å søke om medlemskap i EU, vil regjeringen foreta en vurdering av mulige konsekvenser for Norge, med vekt på de spørsmål som det vil være nødvendig å ta stilling til. Vurderingen vil bli formidlet Stortingets organer på den mest egnede måte."

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Olav Akselsen, Vidar Bjørnstad, Marit Nybakk, Hill-Marta Solberg og Anette Trettebergstuen, fra Fremskrittspartiet, Morten Høglund, Siv Jensen og Øyvind Vaksdal, fra Høyre, Erna Solberg og Finn Martin Vallersnes, fra Sosialistisk Venstreparti, Ågot Valle, fra Kristelig Folkeparti, Dagfinn Høybråten, fra Senterpartiet, Alf Ivar Samuelsen, og fra Venstre, Anne Margrethe Larsen, viser til at den internasjonale finanskrisen har ført til store vanskeligheter i Islands økonomi, med betydelige negative virkninger for statsfinansene, næringsliv, sysselsetting og husholdningenes økonomi.

Komiteen mener at Norge må vise solidaritet med Island i en krisetid og bidra til at landet kan komme ut av de økonomiske vanskelighetene.

Komiteen merker seg at den økonomiske situasjonen har ført til en fornyet debatt på Island om EU-medlemskap og tilknytning til euro-samarbeidet.

Det er foreløpig usikkert hva konklusjonen av denne debatten vil bli, og om eller når Island eventuelt vil søke om medlemskap i EU.

Utenriksministeren har i brev til komiteen av 5. februar 2009 sagt at Regjeringen nøye følger situasjonen på Island og løpende vil informere Stortinget i lys av utviklingen. Videre vil Regjeringen foreta en vurdering av mulige konsekvenser for Norge dersom Island beslutter å søke medlemskap, og formidle vurderingen til Stortingets organer på den mest egnede måte.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre, mener på denne bakgrunn at intensjonene i forslaget i Dokument nr. 8:25 (2008–2009) er ivaretatt.

Komiteens medlemmer fra Høyre er skuffet over flertallets manglende vilje til å diskutere de dramatiske konsekvensene et islandsk EU-medlemskap kan medføre for Norges viktigste utenrikspolitiske tilknytning og for viktige norske næringsinteresser.

Disse medlemmer viser til en stadig pågående debatt på Island om landets fremtidige tilknytning til EU og mulig deltakelse i euro-samarbeidet, og til at flere ledende politikere på Island har tatt til orde for en svært rask søknads- og forhandlingsprosess med EU.

Disse medlemmer minner om at Island i dag utgjør én av kun tre EFTA-partnere i EØS, og at landets eventuelle EU-inntreden ifølge EØS-avtalens artikkel 127 vil måtte medføre en diplomatisk konferanse for å gjøre nødvendige endringer i avtalen, og at omfanget av dette i noen grad er ukjent. Flere uavhengige EØS-eksperter peker på at EFTAs overvåkningsorgan og EFTA-domstolen vil miste sin troverdighet som uavhengige overvåkere når det kun er to land igjen i EFTA-søylen.

Disse medlemmer viser til at sentrale organisasjoner innen norsk fiskerinæring, som Fiskarlaget og Fiskebåtredernes Forbund, har uttrykt bekymring for de konsekvenser et islandsk EU-medlemskap

kan få for deres rammevilkår og konkurransesituasjon. Fiskeriforhandlinger hvor Island tidligere har vært motpart, vil nå måtte føres med hele EU, og Island vil ha hele EUs tyngde i ryggen i slike forhandlinger. Bortfall av toll på islandske fiskeprodukter til EU-markedet vil føre til en markert dårligere konkurransesituasjon for visse norske fiskeprodukter som fortsatt vil være underlagt toll. Disse medlemmer påpeker at denne effekten i særlig grad vil ramme foredlede fiskeprodukter, og dermed ikke kun primærleddet, men også landbasert foredling og produksjon.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til statsministerens uttalelse i spørretimen 19. november 2008, der han sa at EØS-avtalen er en god avtale for det politiske Norge som vi bør ta godt vare på. Disse medlemmer frykter at dette ønsket om å unngå politisk uro rundt EØS-avtalen fører til en manglende evne eller vilje til å ta inn over seg utviklingstrekk som på kortere eller lengre sikt svekker vår nåværende tilknytning til EU. Ved ikke å ha en beredskap for et eventuelt islandsk EU-medlemskap i form av en konsekvensutredning risikerer man å svekke norsk handlingsrom og norske interesser.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Høyre:

Stortinget ber Regjeringen utrede konsekvensene et eventuelt islandsk EU-medlemskap vil få for Norge og så raskt som mulig legge utredningen frem for Stortinget.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument nr. 8:25 (2008–2009) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, Inge Lønning og Elisabeth Aspaker om hasteutredning av konsekvensene av en islandsk EU-søknad – vedlegges protokollen.

Oslo, i utenrikskomiteen, den 25. februar 2009

Olav Akselsen
leder

Vidar Bjørnstad
ordfører